

Miljösamverkan
Sverige

Fördjupad kartläggning av grön tillsyn och prövning

2018-08-16

Länsstyrelserna

**Miljösamverkan
Sverige**

Huvudmän

Länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Jordbruksverket samt Havs- och vattenmyndigheten

Webbplats

www.miljosamverkansverige.se

E-postadress

miljosamverkansverige@lansstyrelsen.se

Innehållsförteckning

INLEDNING	4
GRUNDFAKTA OM LÄNENS FÖRHÅLLANDEN OCH FÖRUTSÄTTNINGAR	5
Data om länen	5
Naturvårdens uppgifter	6
Naturvårdens organisation hos länsstyrelserna	6
Tillgängliga personalresurser	7
VÄS-koder och tidsredovisning	8
Index	9
TILLSYN	12
Gällande tillsynsbestämmelser.....	12
Behovsutredning	12
Objektsregister	13
Tillsynsplan	14
Tillsynsvägledning	14
Länsstyrelsernas tillsynsarbete	15
Tillsynsområden	15
POSITIVA EXEMPEL	21
VÄGLEDNINGSBEHOV	23
SLUTSATSER	26
BILAGOR	27
1. Frågeformulär	27
2. Önskemål om ändringar i VÄS.....	27

Inledning

Miljösamverkan Sverige har under 2017, inom ramen för Grön utveckling, bedrivit projektet Fördjupad kartläggning. Under året har en kartläggning av naturvårdens prövnings- och tillsynsarbete hos länsstyrelserna genomförts som visar vilka förutsättningar som länen har, vilka tillsynsområden som är viktigast i olika delar av landet (en tillsynskarta) och vilka utmaningar som finns hos olika län, men även framgångsfaktorer som kan spridas till andra.

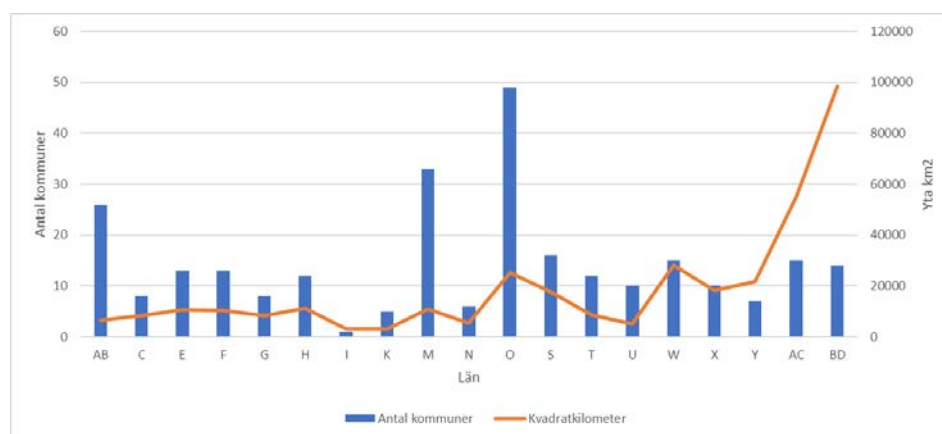
Kartläggningen har skett genom en genomgång av länsstyrelsernas svar i tidigare undersökningar som skett i Miljösamverkan Sveriges regi samt utdrag av tidsredovisningar och ärendestatistik under åren 2014-2016. Förutom detta har djupintervjuer genomförts med en handläggare och en chef i 19 län (alla län förutom Södermanlands och Jämtlands län). Kartläggningen har gjorts av Lena Strömvall.

När vi i rapporten skriver naturvård avses den del av naturvården som omfattar prövning, tillsyn och tillsynsvägledning.

Grundfakta om länens förhållanden och förutsättningar

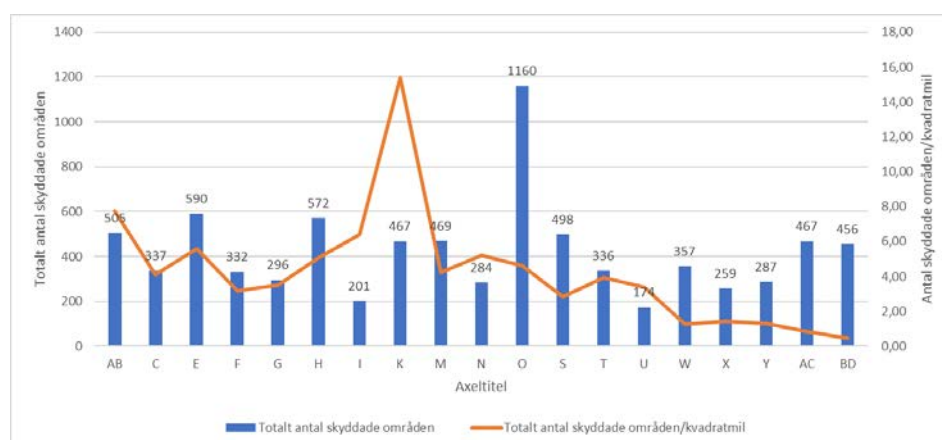
Data om länen

Det råder stora skillnader mellan länen vad gäller storlek, befolkning, resurser m.m. De största skillnaderna går att finna i de tre storstadsregionerna och de till ytan stora men glest befolkade norrlandslänen. Övriga län är ganska jämförbara.

De stora länen har, genom sina större resurser, större möjligheter att hantera och omprioritera förändringar medan det är svårare för de minsta länen. Samtidigt är det lättare för de mindre länen att ha koll på sina skyddade områden, eftersom de är färre och över en mindre yta. Norrlandslänen har en extra stor utmaning då de har både en stor yta och små resurser.

Antalet skyddade områden i de olika länen spänner mellan 1160 områden i Västra Götalands län och 174 områden i Västmanlands län (de generella skydden är inte medräknade). Om man däremot jämför antal skyddade områden med länens yta är förutsättningarna, med vissa undantag, mer lika.

Naturvårdens uppgifter

Miljöbalken delas vanligtvis in i tre huvudverksamheter; Miljöfarlig verksamhet, Vattenverksamhet och Naturvård. Av det som räknas till Naturvården är de värden som berörs av 7 (förutom miljöskyddsområden, vattenskyddsområden och marinvetenskaplig forskning), 8 och 12 kap. miljöbalken samt den tillsyn och tillsynsvägledning som behövs för att syftet med dessa kapitel säkerställs. Särskiljande från miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet är att det i många fall är länsstyrelsen som genomför dispens/tillståndsprövningen (mark- och miljödomstolarna och miljöprövningsdelegationerna prövar dessa områden endast om de även berörs av en annan tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken). När naturvårdsfrågor berörs vid miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet deltar i regel naturvården i dessa ärenden.

Naturvården deltar även i länsstyrelsernas övriga verksamheter när naturvårdens frågor berörs, bland annat i planärenden enligt PBL, infrastrukturärenden (vägar, järnvägar, koncessioner m.m.), kulturmiljöfrågor enligt KML, överklaganden där länsstyrelsen är första instans samt lantbruksfrågor som berör naturvärden, t.ex. energiskogsodling.

Vanligt är även att naturvården ansvarar för terrängkörning samt undersökningskoncessioner enligt minerallagen.

Naturvårdens organisation hos länsstyrelserna

Vid studier av var i länens organisation naturvårdsfrågorna hanteras framstår en splittrad bild. Alla län har mer eller mindre olika organisation och naturvårdsfrågorna är vanligtvis uppdelade på minst tre olika avdelningar/enheter/funktioner:

Kulturresevatnen (7:9 miljöbalken) hanteras i 15 län av kulturmiljö, samverkan med naturvården är i många fall obefintlig eller svag. Det är i och för sig logiskt att kulturmiljö hanterar kulturresevatnen, men samverkan med naturvården är viktig då dessa resevatn ofta även hyser mycket höga naturvärden.

Områden med **landskapsbildskydd** finns i 14 av länen. Frågan hanteras i sju län av naturvården, ett län av kulturmiljö samt i fyra län av plan. Styrande för vem som ansvarar för frågan är vad skyddet omfattar. I ett län är prövningen delegerad till några kommuner och det är oklart om även tillsynen är delegerad.

Miljöhänsyn i jordbruket (12:8 miljöbalken) är spridd på flera olika ställen i organisationerna. Frågan hanteras i fem län av landsbygd, åtta län av naturvård och 1 län av miljöskydd. I fyra län vet man inte var denna fråga ska hanteras.

Tagande av jordbruksmark ur produktion (12:9 miljöbalken) delas mellan landsbygd i åtta län och naturvård i 11 län. Oavsett var dessa frågor placeras

organisatoriskt är det viktigt att samverkan sker mellan landsbygd och naturvården.

Vilthägn (12:11 miljöbalken) hanteras vanligtvis av naturvården förutom i tre län där vilthäggen hanteras av vilt eller djurskydd samt i ett län där vilthäggen hanteras av miljöskydd.

Artskyddsfrågorna är uppdelade i flera län. Fridlysningen (4-15 §§ artskyddsförordningen) hanteras i de flesta fall av naturvården, medan handel, preparering och förevisning (23-59 §§ artskyddsförordningen) i sex län hanteras av vilt-, djurskydds- eller rättsfunktionerna. Verksamhetstillstånd för handel med levande ål hanteras dessutom ibland av länets fiskekonsulent. De län som har artskyddet uppdelat har haft svårt att ge en samlad bild av artskyddsarbetet på länen. Eftersom artskyddstillsynen de senaste åren har lyfts fram från såväl nationellt som internationellt håll som mycket viktigt, är det väsentligt att samverkan inom organisationen är god så att rätt prioriteringar kan göras. Även **strandskyddet** (7:13-7:18 miljöbalken) är i fem län uppdelat mellan granskning/överprövning och övrigt strandskyddsarbete, där granskning/överprövning då hanteras av plan- eller rättsfunktionerna. Vid bristande samverkan kan detta medföra att strandskyddsfrågan hanteras olika beroende om länsstyrelsen eller om kommunerna prövar strandskyddet. Det kan även uppstå oklarheter avseende tillsynsvägledningen till kommunerna.

Bortsett från att ovan frågor i många fall har utlokaliserats organisatoriskt i de olika länen, är naturvårdens prövning och tillsyn i huvudsak samlad i en avdelning/enhet/funktion. Undantaget är att i två län har frågorna delats upp i två och placerats på naturvård respektive miljöskydd.

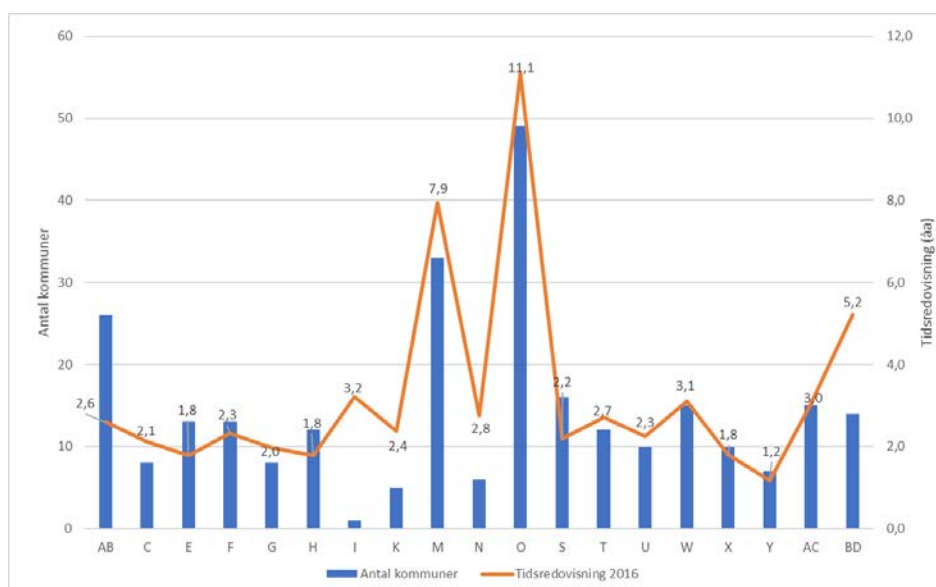
Noteras kan även att i nio län är **förvaltningen** organisatoriskt avskild från naturvårdens prövning och tillsyn (annan beslutande chef). Reservatsförvaltarna är ofta de på länsstyrelserna som är ute i de skyddade områdena och har en helt annan möjlighet att notera och motverka överträdelser i de skyddade områden. För att öka nyttjandegraden av länsstyrelsernas resurser har Miljösamverkan Sverige i projektet Behovsutredning III föreslagit att reservatsförvaltarna ska kunna hjälpa till och bedriva en viss tillsyn. Detta genom att notera överträdelser och rapportera till handläggarna på kontoret, som sedan hanterar ärendet. Förvaltarna skulle även kunna hjälpa till genom att dokumentera överträdelser som handläggarna får tips om. Vidare kan förvaltningen nyttjas genom information om skyddsbestämmelserna i området i samband med invigningar, guidningar och framtagande av informationsmaterial. Vid de intervjuer som har genomförts har framgått att denna form av samarbete är vanlig, dock oftast på en informell basis.

Tillgängliga personalresurser

Vid de intervjuer som genomförts så har länen ombetts att redogöra för vilka resurser som har avsatts i VP för naturvårdens prövning respektive tillsyn under 2017. Eftersom naturvårdens frågor är så utspridda inom länsstyrelsernas organisationer har det för många län inte varit möjligt att ta fram dessa siffror.

Flera län särskiljer inte mellan avsatt tid för prövning respektive tillsyn, utan den tid som kan läggas på tillsyn är den tid som finns kvar när prövningen och 12:6-samråden fått sitt. Det har dock varit tydligt att det råder stora skillnader mellan länen avseende vilka resurser som avsätts för detta arbetsområde. Skillnaderna korrelerar inte alltid med länens storlek, utan beror snarare på länets egna prioriteringar. Vid genomgång av den tidsredovisning som tagits ut ur Agresso kan dock ses hur länen tidsredovisat inom vissa av områdena under 2016. Observera att det råder stora skillnader i hur länen tidsredovisar. Förvaltningen tidsredovisar i vanligtvis inte den tid som de har lagt ner på tillsyn, förvaltningens tid är i regel inte heller inräknad i tillsynsplanen. Figuren nedan visar hur länen tidsredovisat inom naturvårdsfrågorna på VÄS 503, 515, 521, 522, 523, 525, 526, 527 och 527, tiden är omräknad till antalet årsarbetskrafter (1710 h). Tid för deltagande i ärenden hos andra verksamheter samt övrig tid (möten, planering, sjukfrånvaro, VAB, semester m.m.) ingår inte.

VÄS-koder och tidsredovisning

Vid en genomlysning av länsstyrelsernas tidsredovisning och diarieföring samt diskussioner om länsstyrelsernas VÄS-koder är det tydligt att det finns stora skillnader i hur de olika länsstyrelserna (och även handläggare inom respektive länsstyrelse) använder våra gemensamma tidskoder. Tidskoder har i många fall använts på ett uppenbart felaktigt sätt. Det finns även stora skillnader i när ett ärende upprättas eller inte. Detta sammantaget medför att det är mycket svårt att få en rättvisande statistik och kunna jämföra mellan de olika länen.

I samband med intervjuerna gicks VÄS-koderna och vilka typer av frågor som ska föras på de olika koderna igenom. Miljösamverkan Sverige ser att det finns ett fortsatt behov av att länen diskuterar VÄS-koderna, såväl nationellt som på handläggarnivå i de olika arbetsgrupperna. Det finns även ett behov av att

utveckla VÄS-dokumentet med tydligare beskrivningar samt en del faktiska ändringar av koder. Förslag på ändringar bifogas i bilaga 2.

Index

För att kunna jämföra mellan länen avseende vilken tid som läggs på prövning respektive tillsyn inom de olika verksamhetsområdena, har uppgifter om länens tidsredovisning och antal beslut i olika VÄS:ar begärts ut för åren 2014-2016. Genom att korsa dessa uppgifter mot varandra har indextal tagits fram. MSS har även tagit fram uppgifter om hur stor andel av meddelade dispenser/tillstånd avseende områdesskydd som har följts upp samt handläggningstider för de största ärendegrupperna. Datat redovisas i ett antal tabeller nedan.

Observera att felmarginalen är stor eftersom det finns stora skillnader i hur tidsredovisningen har gjorts på länen samt i hur och när ett ärende upprättas eller inte. Trots dessa skillnader går det ändå att se vissa mönster i länsstyrelsernas prövning och tillsyn.

FÖRKLARING TILL TABELLERNA:

Redovisad tid på tillsyn/prövning visar andelen tid som länsstyrelserna lagt på tillsyn jämfört med prövning. Lika mycket tid på tillsyn som på prövning ger talet 1. Höga indextal ger hög andel tillsyn.

Redovisad tid på planerad tillsyn/all tillsyn visar andelen planerad (egeninitierad) tillsyn jämfört med all tillsyn.

Antal prövningsärenden/tillsynsärenden visar förhållandet mellan antalet prövningsärenden och antalet tillsynsärenden. Lika många tillsynsärenden som prövningsärenden ger talet 1. Låga tal ger mycket tillsyn.

Redovisad tid (h) på tillsyn av dispens- eller tillståndsbeslut/prövning visar hur mycket tid som länen lägger på att följa upp dispens/tillståndsärenden inom områdesskydd jämfört med tid på att pröva dispens/tillståndsansökningar.

Andel uppföljda beslut visar hur stor andel (%) av dispens/tillståndsärendena som följs upp.

Handläggningstid för tillsynsvägledning visar total tid (h) som länen lagt på tillsynsvägledning inom naturvårdsområdet.

Tabellen nedan visar index och genomsnittlig handläggningstid för artskydd, både fridlysning och CITES.

	All redovisad tid (h) på artskyddstillsyn/prövning			All redovisad tid (h) på planerad artskyddstillsyn/all artskyddstillsyn			Antal prövningsärenden/tillsynsärenden inom artskydd (522/527)			Genomsnittlig handläggningstid (h) för prövningsärenden inom artskydd (522)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
STOCKHOLM	0,72	1,02	1,23	0,26	0,30	0,38	2	1	2	8	8	7
VÄSTERBOTTEN	0,79	0,61	1,58	0,61	0,42	0,25	1	1	1	19	17	10
NORRBOTTEN	2,85	2,42	1,53	0,24	0,53	0,53	1	2	1	11	10	11
UPPSALA	0,48	0,58	1,35	0,12	0,11	0,16	8	4	9	21	15	15
SÖDERMANLAND	1,08	0,48	0,26	0,36	0,24	0,54	1	1	2	6	6	8
ÖSTERGÖTLAND	1,09	0,44	0,89	0,46	0,61	0,66	8	12	2	3	6	5
JÖNKÖPING	1,16	0,71	0,44	0,59	0,31	0,57	1	1	2	9	9	10
KRONOBERG	0,15	0,13	0,34	0,00	0,84	0,55	2	6	4	8	10	20
KALMAR	0,87	0,47	0,02	0,07	0,77	0,00	34	60	23	1	1	4
GOTLAND	3,51	1,38	2,52	0,92	0,93	0,51	2	10	1	11	7	15
BLEKINGE	0,18	0,30	2,67	0,33	0,11	0,17	10	5	2	5	5	2
SKÅNE	1,30	1,65	1,40	0,59	0,57	0,35	2	1	1	8	12	10
HALLAND	0,19	0,32	0,20	0,00	0,04	0,44	1	3	4	10	13	14
VÄSTRA GÖTALAND	0,79	0,50	1,73	0,31	0,22	0,29	0	2	1	16	6	7
VÄRMLAND	2,52	0,50	1,19	0,37	0,04	0,53	0	1	1	7	7	10
ÖREBRO	0,87	0,73	1,08	0,74	0,59	0,56	1	0	1	23	32	11
VÄSTMANLAND	2,00	1,68	1,38	0,41	0,57	0,34	1	1	0	2	4	15
DALARNA	0,60	0,54	0,39	0,90	0,76	0,82	0	1	1	25	17	14
GÄVLEBORG	0,29	1,11	0,38	0,72	0,52	0,62	8		4	30	11	19
VÄSTERNORRLAND	0,08	0,05	0,61	0,76	0,50	0,16	11	1	1	13	22	21
JÄMTLAND	0,32	1,05	7,77	0,94	0,95	0,27	9	4	3	6	11	4
	0,87	0,80	1,15	0,46	0,48	0,37	1	2	1	9	8	9

Tabellen nedan visar index och genomsnittlig handläggningstid för områdesskydd.

	All redovisad tid (h) på områdesskyddstillsyn/tid (h) på prövning			All redovisad tid (h) på planerad tillsyn av områdesskydd/all tid (h) på områdesskyddstillsyn			All redovisad tid (h) på tillsyn av dispens- eller tillståndsbeslut /prövning inom områdesskydd			Andel uppföljda beslut (%) inom områdesskydd (521)			Genomsnittlig handläggningstid (h) för prövningsärenden inom områdesskydd (521)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
STOCKHOLM	0,18	0,25	0,40	0,09	0,01	0,01	0,00	0,04	0,13	0	0	0	15	10	10
VÄSTERBOTTEN	0,47	0,18	0,21	0,49	0,46	0,62	0,19	0,04	0,09	0	0	0	10	16	11
NORRBOTTEN	0,75	0,60	0,83	0,58	0,48	0,60	0,19	0,17	0,07	4	7	2	9	8	9
UPPSALA	0,24	0,17	0,13	0,10	0,01	0,03	0,08	0,11	0,01	1	1	0	8	7	8
SÖDERMANLAND	0,14	0,16	0,20	0,23	0,01	0,00	0,04	0,05	0,04	29	38	17	11	10	9
ÖSTERGÖTLAND	0,48	0,45	0,26	0,12	0,09	0,08	0,04	0,11	0,02	0	0	0	9	8	8
JÖNKÖPING	0,57	0,25	0,37	0,31	0,34	0,25	0,09	0,06	0,09	9	3	3	10	15	15
KRONOBERG	1,18	0,37	0,11	0,91	0,31	0,24	0,07	0,07	0,02	0	3	6	8	15	18
KALMAR	0,14	0,13	0,40	0,00	0,00	0,00	0,14	0,13	0,40	0	1	1	10	9	7
GOTLAND	0,22	0,27	0,29	0,69	0,47	0,52	0,07	0,12	0,07	0	1	1	17	16	14
BLEKINGE	0,05	0,07	0,02	0,17	0,36	0,31	0,01	0,03	0,00	0	1	2	23	22	26
SKÅNE	0,26	0,22	0,24	0,05	0,02	0,04	0,02	0,03	0,00	1	1	1	11	13	15
HALLAND	0,21	0,27	0,32	0,08	0,01	0,03	0,04	0,04	0,02	12	11	7	17	14	10
VÄSTRA GÖTALAND	0,56	0,53	0,52	0,27	0,24	0,26	0,05	0,07	0,06	2	0	9	12	14	12
VÄRMLAND	0,21	0,30	0,16	0,11	0,18	0,04	0,01	0,01	0,01	2	0	0	16	12	8
ÖREBRO	0,12	0,31	0,42	0,05	0,08	0,09	0,03	0,10	0,10	7	9	10	33	19	10
VÄSTMANLAND	0,52	0,73	0,33	0,18	0,28	0,30	0,02	0,02	0,04	16	9	7	15	12	11
DALARNA	1,47	0,72	0,64	0,60	0,72	0,76	0,14	0,07	0,01	4	4	2	6	9	9
GÄVLEBORG	0,32	0,90	0,19	0,20	0,20	0,29	0,15	0,53	0,02	0	0	0	8	10	16
VÄSTERNORRLAND	0,04	0,02	0,11	0,00	0,05	0,36	0,01	0,00	0,06	2	1	8	8	12	13
JÄMTLAND	1,16	1,00	0,68	0,94	0,91	0,88	0,06	0,03	0,01	4	0	0	6	7	7
Genomsnitt	0,36	0,37	0,36	0,34	0,28	0,30	0,06	0,07	0,05	3	4	4	12	12	11

Tabellen nedan visar index och genomsnittlig handläggningstid för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.

	All redovisad tid (h) på planerad 12:6-tillsyn/all 12:6-tillsyn			Genomsnittlig handläggningstid (h) för samrådsärenden (525)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
STOCKHOLM	0,48	0,19	0,03	6	8	5
VÄSTERBOTTEN	0,17	0,17	0,05	5	6	11
NORRBOTTEN	0,06	0,03	0,04	11	11	12
UPPSALA	0,36	0,05	0,03	7	7	9
SÖDERMANLAND	0,03	0,10	0,04	12	11	12
ÖSTERGÖTLAND	0,06	0,02	0,00	6	5	7
JÖNKÖPING	0,05	0,04	0,07	8	8	7
KRONOBERG	0,04	0,09	0,00	8	7	9
KALMAR	0,06	0,03	0,01	6	4	6
GOTLAND	0,01	0,00	0,01	7	6	10
BLEKINGE	0,00	0,00	0,17	5	5	8
SKÅNE	0,06	0,36	0,20	8	10	8
HALLAND	0,03	0,01	0,02	8	9	15
VÄSTRA GÖTALAND	0,28	0,09	0,04	7	6	6
VÄRMLAND	0,00	0,02	0,00	8	6	9
ÖREBRO	0,15	0,06	0,01	12	10	13
VÄSTMANLAND	0,09	0,12	0,05	8	7	7
DALARNA	0,12	0,16	0,11	5	7	10
GÄVLEBORG	0,05	0,01	0,01	12	6	7
VÄSTERNORRLAND	0,03	0,06	0,02	7	8	10
JÄMTLAND	0,23	0,17	0,10	10	11	10
Genomsnitt	0,10	0,10	0,05	8	7	9

Tabellen nedan visar länens tillsynsvägledning inom naturvårdsområdet.

	Handläggningstid (h) för tillsynsvägledning inom områdesskydd och naturskydd (503)		
	2014	2015	2016
STOCKHOLM	2	3	7
VÄSTERBOTTEN	75	20	4
NORRBOTTEN	11	2	0
UPPSALA	40	17	1
SÖDERMANLAND	69	142	47
ÖSTERGÖTLAND	15	81	51
JÖNKÖPING	45	79	52
KRONOBERG	77	63	21
KALMAR	3	2	0
GOTLAND	4	28	49
BLEKINGE	0	0	5
SKÅNE	103	176	89
HALLAND	10	66	15
VÄSTRA GÖTALAND	244	345	289
VÄRMLAND	11	10	2
ÖREBRO	6	0	0
VÄSTMANLAND	114	180	363
DALARNA	11	4	7
GÄVLEBORG	1	0	0
VÄSTERNORRLAND	23	0	0
JÄMTLAND	62	2	12
Totalt (h)	924	1217	1012

Tillsyn

Gällande tillsynsbestämmelser

Tillsynen av miljöbalken regleras i 26 kap miljöbalken och i miljötillsynsförordningen (2011:13).

Enligt 26 kap 1 § miljöbalken ska tillsynen säkerställa syftet med miljöbalken och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken. Tillsynsmyndigheten ska för detta ändamål på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som meddelats med stöd av balken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse. Tillsynsmyndigheten ska dessutom, genom rådgivning, information och liknande verksamhet, skapa förutsättningar för att balkens ändamål ska kunna tillgodoses.

I 26 kap miljöbalken ges tillsynsmyndigheten även de verktyg som behövs för att genomföra nödvändig tillsyn.

Miljötillsynsförordningen reglerar vilken myndighet som har tillsynsansvaret samt hur planering och tillsynsvägledning ska ske.

Enligt 1 kap 6 § miljötillsynsförordningen ska en operativ tillsynsmyndighet ha en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska avse en tid om tre år och utredningen ska ses över vid behov och minst en gång per år.

Enligt 1 kap 7 § miljötillsynsförordningen ska en operativ tillsynsmyndighet föra ett register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn.

Enligt 1 kap 8 § miljötillsynsförordningen ska en operativ tillsynsmyndighet för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på den behovsutredning som avses i 6 § och det register som avses i 7 § miljötillsynsförordningen.

Enligt 1 kap 12 § miljötillsynsförordningen ska en operativ myndighet årligen följa upp och utvärdera sin tillsynsverksamhet.

Enligt 3 kap 16 § ska länsstyrelsen ge tillsynsvägledning i länet. I länsstyrelsernas tillsynsvägledning ingår att ge kommunerna stöd för att utveckla tillsynen.

Enligt 3 kap 17 § miljötillsynsförordningen ska bland annat länsstyrelserna ha en plan för sin tillsynsvägledning. Planen ska omfatta en period om tre år och ska ses över vid behov och minst en gång per år.

Behovsutredning

Naturvårdens tillsynsansvar är omfattande och spänner över en stor mängd områden som dessutom varierar stort sinsemellan. Inom naturvården finns ett stort antal skyddade områden som kräver återkommande tillsyn för att säkerställa att de värden som skyddats inte har skadats. Vidare finns det generella skydd som omfattar objekt som finns spridda över hela länet, t.ex. biotopskydd, strandskydd, artskydd och samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.

Inom dessa områden är det inte realistiskt att förvänta sig att länsstyrelsen ska ha koll på allt. Sammantaget gör detta att det är svårt att ta fram en väl avvägd behovsutredning.

Av 19 intervjuade län har 16 län en beslutad behovsutredning, av dessa har 12 län även närliggande tillsynsområden med i behovsutredningen. De flesta län har angett att de använder sig av den behovsutredningsmodell som har tagits fram av MSS eller ska börja använda den. Endast ett län har sagt att de inte använder sig av modellen alls. De län som inte tidigare har tagit fram behovsutredningar anger att det är en hjälp att ha en nationellt framtagna modell som kan utgöra ett stöd i hur man ska tänka. Bidragande till att de flesta län nu tar fram en behovsutredning är den ändring i förordningen om avgifter för prövning och tillsyn (FAPT) som innebär att länsstyrelserna samlat ska redogöra för tillsynsbehovet, vilka intäkter som tillsynen ger samt skillnaden mellan behov och tillgängliga resurser.

För att kunna ge en likvärdig bedömning i alla län är det väsentligt att man använder samma bedömningsgrunder och utformar behovsutredningen på samma sätt. Detta förutsätter dock att det finns ett objektsregister.

Objektsregister

Av de 19 intervjuade länen anger nio län att de har ett objektsregister för naturvårdsområdet. Åtta län har register för delar av tillsynsobjekten och två län har inget register alls.

Länsstyrelserna ska ha ett objektsregister för tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Det är inte helt självklart vilka tillsynsområden/objekt inom naturvården som omfattas av kravet, eftersom bestämmelsen tillkommit främst utifrån tillståndsgivna verksamheter. Naturvården har i regel väldigt få tillsynsobjekt som rör tillståndsgivna verksamheter. De verksamheter som tydligast uppfyller detta kriterium är de som har fått tillstånd för förevisning, preparering eller handel med hotade arter enligt artskyddsförordningen. I tillstånden, som vanligtvis är tre - femåriga finns bestämmelser om årlig rapportering av verksamheten. Granskning av dessa rapporter är solklart en återkommande tillsyn. Ett annat exempel är om en verksamhet har fått tillstånd i domstol som även omfattar ett Natura 2000-tillstånd.

Vanligast inom naturvården är dock att en privatperson eller ett företag vill göra en specifik åtgärd, till exempel att fälla ett biotopskyddat träd, lägga igen ett öppet dike eller att uppföra en byggnad eller brygga. När åtgärden är slutförd och slutbesiktad finns inget behov av en återkommande tillsyn.

Detta innebär dock inte att det inte finns objekt inom naturvården som inte behöver återkommande tillsyn. Det handlar bara inte om specifika verksamheter utan om särskilda skyddade områden eller objekt som behöver regelbunden tillsyn, för att tillse att de värden som skyddats inte har skadats. Exempel på områden som behöver återkommande tillsyn är nationalparker, naturreservat,

kulturresevat, naturminnen, växt- och djurskyddsområden och Natura 2000-områden. De generella skydden, biotopskydd, strandskydd, samråd och fridlysta arter däremot är inte lämpliga att ha med i ett tillsynsregister eftersom de finns överallt. För vissa fridlysta arter kan det dock vara lämpligt att bedriva regelbunden tillsyn av exempelvis kända häcknings- eller växtlokaler med stor känd hotbild.

I Miljösamverkan Sveriges modell för behovsutredning föreslås att alla skyddade områden riskklassas utifrån hotbild. För att kunna göra en riskklassning är det viktigt att det finns register över vilka skyddade områden som finns. Riskklassningen kan med fördel ske samlat med objektsregistret.

Tillsynsplan

Behovet av tillsyn för skydd av skyddad natur och arter är i regel större än de tillgängliga resurserna. En stor andel av den naturvårdstillsyn som genomförs av länen är händelsestyrd (det vill säga att länsstyrelsen får in en anmälan för samråd eller ett tips om en överträdelse), i vissa län genomförs endast händelsestyrd tillsyn. Det är inte givet att denna tillsyn är den som ger mest naturvårdsnytta, men den måste likväl hanteras på ett korrekt sätt. Den stora utmaningen är hur naturvården ska kunna frigöra utrymme för att bedriva den tillsyn som bedöms viktigast ur naturvårdssynpunkt. För att kunna göra rätt prioriteringar är det viktigt att ha en tillsynsplan. Tillsynsplanen ger tillsynsmyndigheten verktygen att, utifrån de behov som lyfts i behovsutredningen, vikta de olika behoven mot varandra utifrån tillgängliga resurser. Annars är risken stor att de tillgängliga resurserna inte nyttjas på bästa sätt.

Av 19 intervjuade län har 15 län en framtagen tillsynsplan, ett län har planerat tillsynen men inte tagit fram en plan och tre län har ingen tillsynsplan. I 11 län har även angränsande tillsynsområden tagits med i tillsynsplanen. De tre län som inte har en tillsynsplan har angivit att de håller på eller ska ta fram en tillsynsplan för 2018.

Vid intervjuerna har det framkommit att det är vanligt att reservatsförvaltarna bedriver en viss tillsyn när de är ute i reservaten i förvaltersyfte genom att de har uppsyn och noterar när överträdelser sker. Överträdelser rapporteras till handläggarna på kontoret och vid mindre förseelser kan tillsägelser ske direkt i fält. Vidare informerar förvaltarna allmänhet och verksamhetsutövare om vilka regler som finns i de skyddade områdena. Denna tillsyn finns i regel dock inte med i tillsynsplanen och tidsredovisas vanligtvis inte heller som tillsyn.

Tillsynsvägledning

12 län uppger att de har en tillsynsvägledningsplan, av dessa har 10 en samlad plan för hela miljöbalken. Tillsynsvägledningen är främst kopplad till kommunernas strandskyddstillsyn, genom regelbundna handläggartreffen med kommunerna eller händelsestyrd tillsynsvägledning. Vägledning för

kommunernas tillsyn i deras egna särskilt skyddade områden sker vanligtvis endast som händelsestyrd, när kommunhandläggare hör av sig med en specifik fråga. Några län uppger att de upplever att kommunerna har egen tillsynskompetens och därför inte behöver så mycket vägledning. Endast fyra län har dock följt upp och utvärderat kommunernas tillsyn. I de län där strandskyddsgranskningen organisatoriskt ligger utanför naturvårdens sfär upplevs att man har sämre koll på vilket vägledningsbehov som finns på kommunerna.

Länsstyrelsernas tillsynsarbete

Flera län anger att resurserna är starkt begränsade och att prövningen och den händelsestyrda tillsynen, främst samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken, alltid går före. Det upplevs som svårt att även hinna med den händelsestyrda tillsynen, exempelvis anmäls inkommande tips om överträdelser till polis eller åklagare men man går inte vidare med att begära rättelse. Eftersom länen sällan går vidare med ett tillsynsärende finns bristande kompetens i hur ett aktivt tillsynsarbete ska bedrivas för att åstadkomma rättelse. Eftersom resurserna upplevs som begränsande är många län försiktiga med att initiera egna tillsynsinsatser. Samtidigt finns ett antal län som bedriver ett aktivt och strategiskt tillsynsarbete där länen går vidare med överträdelser och driver igenom rättelser och även bedriver ett aktivt uppsökande tillsynsarbete. Vissa län arbetar brett över hela ansvarsområdet medan andra län har fokuserat på vissa områden, exempelvis inom CITES-tillsynen, uppföljande av meddelade beslut eller strandskyddstillsyn. Ett fåtal län driver medvetet frågor för att få en rättspraxis. Detta ger sammantaget att länen står väldigt olika i ambitionsnivå och vad länen har kompetens att genomföra.

Trots svårigheterna att ta utrymme för tillsynsarbete anger länen att de under de senaste åren har ökat sitt fokus på tillsyn. Arbetsgrupper som ska stärka prövnings- och tillsynsgrupperna har bildats och man försöker öka ambitionen vad gäller tillsyn, både planeringsmässigt genom behovsutredningar och tillsynsplaner och vid genomförande. Projektet Stärkt grön tillsyn uppges ha varit en startpunkt för att öka tillsynen nationellt och stödet av en ”tillsynsexpert” som har hjälpt till att driva på och stödja vid behov har uppgetts varit en förutsättning för att tillsynen har genomförts.

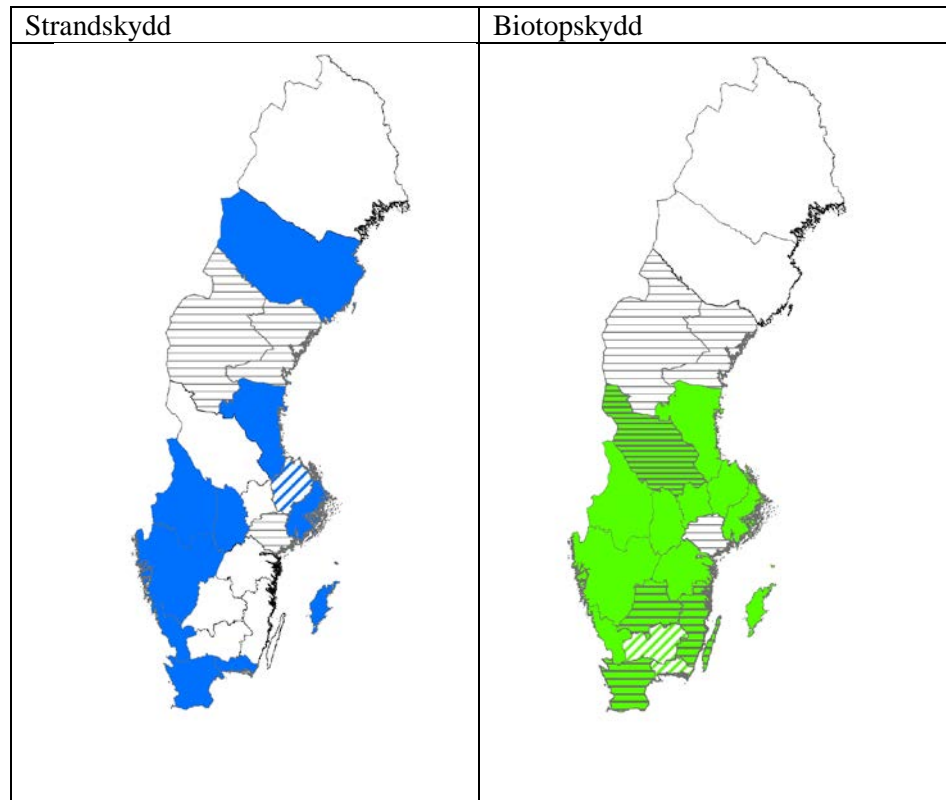
Tillsynsområden

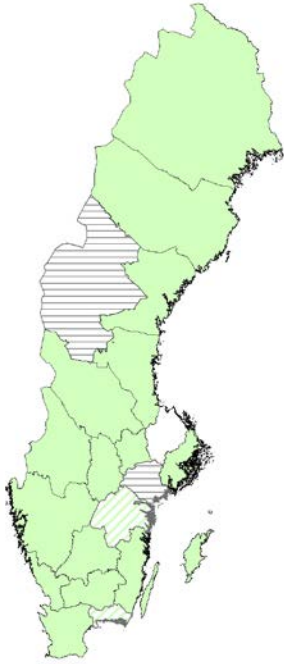

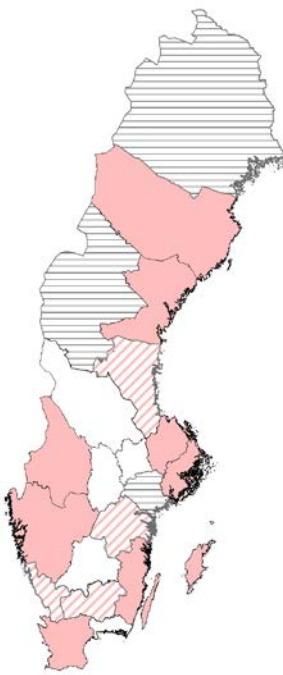
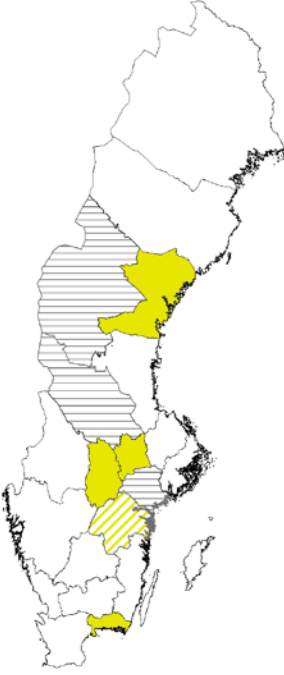
Vid intervjuerna har länen fått uppskatta hur viktigt det är med tillsyn inom de olika tillsynsområdena inom naturvården. Skattningen har gjorts av vilka områden, som utifrån risk för överträdelser, som prioriteras för tillsyn. Skattningen har inte viktat de olika skyddens betydelse, utan endast utifrån risk för överträdelser.

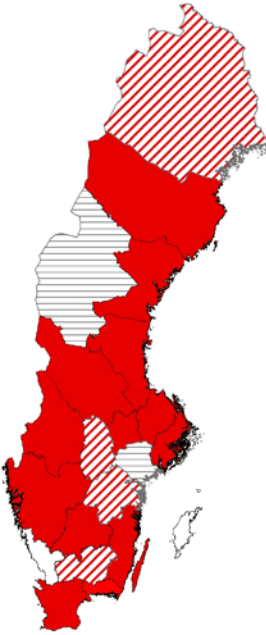
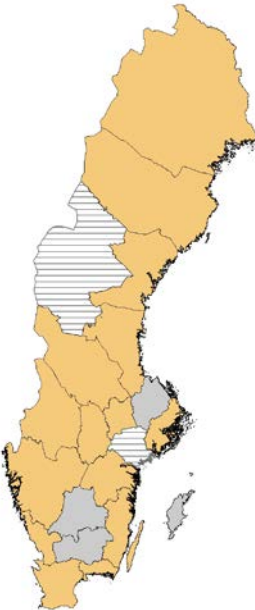
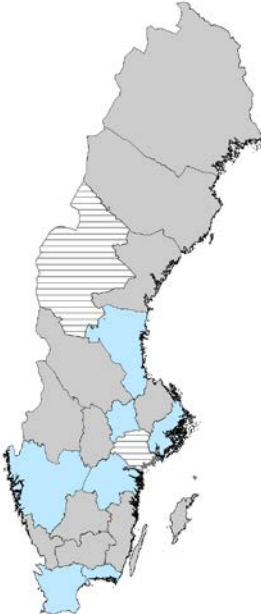
Länens svar illustreras i kartor nedan.

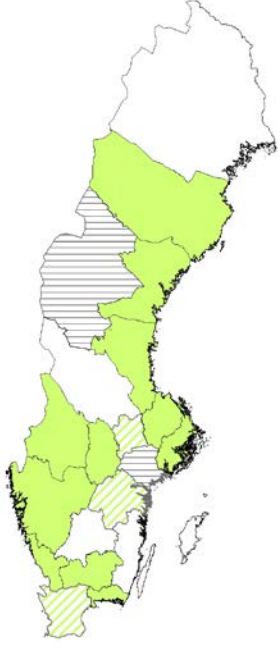
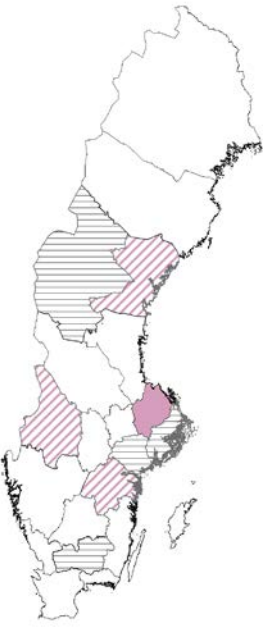

Förklaring av symbolerna i kartorna:

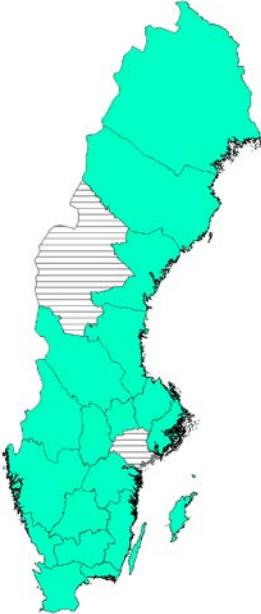
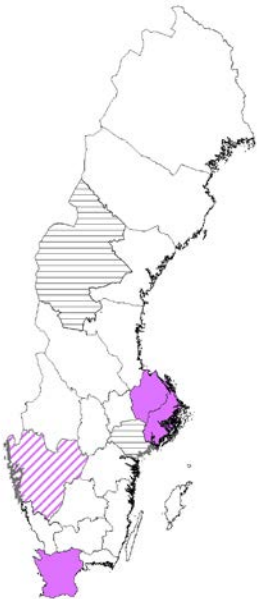
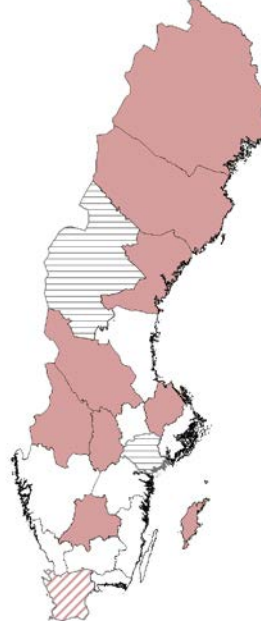
- Full färg; tillsynsområdet är viktigt i länet,
- Rastrerad färg; tillsynsområdet är ganska viktigt i länet,
- Rastrerat grått fält; länet har inte svarat
- Vitt fält; tillsynsområdet är inte viktigt i länet
- Grått fält; skyddet finns inte i länet

Naturreservat	Natura 2000
	
Växt- och djurskyddsområden	Naturminnen
	

Artskydd, fridlysning	Artskydd, CITES, preparering och handel av hotade arter
	
Län där konservatorer har tillstånd för preparering av hotade arter	Län där ålfiskare har tillstånd enligt artskyddsförordningen
	

Artskydd, förevisning	Vilthägn
	
Miljöhänsyn i jordbruket	Tagande av jordbruksmark ur produktion
	

Landskapsbildskydd	Samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken
	
Stängselgenombrott enligt 26 kap 11 § miljöbalken	Terrängkörning
	

Positiva exempel

Vid intervjuerna har länen lyft fram positiva exempel på arbetssätt eller insatser, dessa listas nedan.

Arbetsformer och samverkan

Stockholms, Kronobergs, Hallands, Västra Götalands, Värmlands, Västmanlands, Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län har arbetat med utveckling av arbetsgrupper inom prövning och tillsyn på naturvårdssidan. En särskild arbetsgrupp ger stabilitet och ökade möjligheter att arbeta strategiskt med utveckling av rutiner och arbetsformer, fördelning av ärenden m.m. Arbetsgrupperna utvecklar i flera fall även samverkan internt på länsstyrelsen med andra arbetsgrupper såsom djurskydd, plan, vatten m.m. för en bättre och effektivare ärendehantering.

Östergötlands, Västra Götalands, Värmlands, Västmanlands och Örebro län har lyft fram tillsynen och gett den mer utrymme i verksamhetsplaneringen, vilket gör det lättare att prioritera tillsynen gentemot prövningen.

Länsstyrelserna använder sig av flera olika samverkansytor och e-postgrupper för att diskutera knepiga frågor. Samverkan inom och mellan länsstyrelser i olika forum (mail, samarbetsytor m.m.) ökar likabehandlingen av ärenden samt minskar sårbarheten inom den enskilda länsstyrelsen. Samverkan gör även att mer erfarna handläggare kan dela med sig av sin kunskap till mer juniora handläggare.

Gotlands län har utvecklat ett gott samarbete med polis och kustbevakning för övervakning av djurskyddsområden i länet. En framgångsfaktor är att ha särskilda kontaktpersoner. Skåne län arbetar i Emil-gruppen (En myndighet i Skåne) som är ett samarbete med kommuner, polis och åklagare för ett bättre förebyggande arbete och bättre domar. Dalarnas län har ett bra samarbete med polisen avseende terrängkörning. Västra Götalands län har regelbundna träffar med polis och åklagare där de pratar specifikt om naturvårdsfrågor.

Blekinge län har återkommande dialogmöten om skyddsvärda träd (främst ekar) med kommuner, arborister och Skogsstyrelsen. I dialogmötena finns representanter från olika förvaltningar och avdelningar på kommunerna och länsstyrelsen. Mötena medför att trädfrågan uppmärksammas, vilket gör att det kommer in många frågor om vad man får göra med träden. Länet upplever att de kan stoppa avverkningar med hänsyn till läderbagge (och spara träd som kommer att bli viktiga för läderbagge).

Särskilda insatser

Många län upplever att det är bra att jobba i koordinerade tillsynskampanjer. Projektet Stärkt grön tillsyn har gett tillsynen ett lyft i många län som annars inte har jobbat med planerad tillsyn. Att kampanjen genomförs nationellt har

gett legitimitet både inom den egna länsstyrelsens samt ut mot verksamhetsutövaren. Detta gör det lättare för den enskilda handläggaren att prioritera tillsyn. Kampanjen har även gett ett välbehövligt användarstöd för mindre rutinerade län. Jönköpings län jobbar med tillsynsveckor för ett ökat fokus på tillsynen.

Stockholms län har haft ett bra arbete inom artskydd där man har bedrivit tillsyn på mässor och träffat försäljare. Länet har även anordnat seminarium för Blocket, Tradera, Bukowskis och second hand butiker. Insatserna har gett ett bra resultat och resulterat i bra reportage i media.

Uppsala län har lagt ut information på hemsidan med information inför underhållsröjningar och fiber. Informationen ger vägledning till verksamhetsutövare om när de ska lämna in en anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, samt vilken hänsyn de förväntas ta.

Övrigt

Skåne och Västra Götalands län driver frågor om bland annat biotopskydd genom domstolarna i syfte att få prejudicerande domar. Flera mål har gått vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Flera län satsar på samverkan och tillsynsvägledning i olika former för strandskydd. Västmanlands län genomför en kombinerad tillsyns- och tillsynsvägledningskampanj avseende strandskydd samt har regelbundna samverkansmöten med kommunerna. Dalarnas län har årliga strandskyddsdialoger med kommunernas strandskyddshandläggare. Dalarnas län planerar även att genomföra webinarie för kommunhandläggarna och ser ett behov av riktade insatser till kommunpolitiker. Skåne har satsat på tillsynsvägledning om masshantering om vilka frågor som ska hanteras av länsstyrelsen respektive av kommunerna.

Hallands län sökte och fick pengar från miljö- och energidepartementet för tillåtlighetsprovning enligt 17 kap för Varbergstunneln.

Vägledningsbehov

Länen har ombetts att lyfta frågor inom prövning och tillsyn som är oklara och som man önskar få klargjorda alternativt ökad vägledning om. En del av dessa frågor kommer troligen att lösas i och med lanseringen av den nya Natura 2000-handboken och Miljösamverkan Sveriges projekt om 6 kap. miljöbalken respektive terrängkörning. Listan nedan är indelad efter verksamhetsområde och visar vilka frågor som är mest aktuella för länen just nu.

Artskydd

Inom artskyddet lyfts behovet av vägledning inom följande frågor:

- Vid bedömning i dispensprövningar upplevs det som svårt att veta vilken nivå man ska lägga sig på. När är det en påverkan på populationen (bevarandestatur, kumulativa effekter m.m.), hur ska man bedöma kriteriet att det inte ska finnas någon annan lämplig lösning och vad man kan kräva.
- Hur man ska hantera fridlysta arter i samband med detaljplaner och annan exploatering. Vilka skillnader som finns i vad vi kan kräva beroende på om arten finns upptagen i bilaga 1 eller 2.
- Hur man ska hantera frågor om preparering enligt 35 § artskyddsförordningen.
- Hur man vid artskyddsfrågor i skogsbruket ska göra med de fredade arterna och vilken hänsyn som kan krävas, även relaterat till att det saknas ersättningsregler för inskränkning. Vägledningen behöver ske i samverkan mellan Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket.
- CITES - hur mycket info man får samla på utan att bryta mot PUL.
- Inom djurparker och vilthägn upplevs det som svårt att veta hur mycket handläggaren ska ha kunskap om, t.ex. stängselutformning för att förhindra att djuren rymmer. Frågan är dessutom sammanblandad med djurskydd och vilthägnfrågor. Vägledning efterfrågas i vad artskyddshandläggaren ansvarar för.
- Det är oklart hur fågeldirektivet är överförd till Artskyddsförordningen.

Biotopskydd

- Var gränsen för skada går på det biotopskyddade elementet, vilket styr vilka frågor som ska hanteras.
- Definitioner av vad som räknas som väsentligt allmänintresse i relation med syftet med biotopskyddet. Var som kan räknas som särskilda skäl och inte
- Kompensationsåtgärder i samband med igenläggning av diken. Behöver bli samstämmt över landet.
- Hur man ska hantera det särskilda skälet i 7 kap. 11b § miljöbalken. Beräkningsverktyget är bökigt och räcker inte enskilt utan man måste även göra en egen bedömning.
- Alléer generellt men framför allt i stadsmiljö upplevs som oklart. Framför allt avseende vad som är omedelbar anslutning till bebyggelse,

alléer i planlagda områden, hänsyn till alléer i samband med planläggning (vilken hänsyn tillträden man kan begära bland annat i form av skyddsutrymme) och kompensationsfrågor bland annat inom verksamhetsutövarens rådighet för genomförande av kompensationsåtgärder avseende marktillgång.

Vilthägn

- Vilken storlek ett vilthägn kan/bör ha med avseende på vad som är bäst för djuren kontra påverkan på friluftslivet.
- Krav på stängsel t.ex. höjd, material, om det ska finnas eltrådar eller inte.
- Hur hägnen ska utformas för att skydda viltet från rovdjursangrepp och samtidigt inte hindra allmänheten.
- Vilka som ska betraktas som sakägare vid prövning av vilthägn och därmed ingå i samrådsretsen i miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljöhänsyn i jordbruket

- Otydlig lagstiftning som är svår att veta hur den ska tillämpas.

Natura 2000

- Hur man ska hantera Natura 2000-prövningen processmässigt, framför allt med den nya 6 kap miljöbalken.
- När en åtgärd kan anses kunna medföra en betydande påverkan på miljön i naturområdet och det därmed krävs en prövning.
- Hur man ska hantera Natura 2000 inom planläggning.
- Var går gränsen för att frågan måste avgöras av regeringen enligt 7 kap 29 § miljöbalken.

Samråd enligt 12 kap. 6§ miljöbalken

- Hur man ska hantera skyddsvärda träd i samråd jämfört med naturminnen.
- Hur man ska minska andelen ”onödvändiga” samråd.

Stöd i tillsynsarbetet

- Nationell samverkan efterfrågas bland annat för att undvika att olika län utvecklar samma sak på olika håll. Det är ”bättre att uppfinna hjulet en gång”.
- Projektet stärkt grön tillsyn är bra och täcker mycket, bra med en expert att fråga. Projektet kompletteras bra av samverkansytan och genom handläggareträffar.
- Mer vägledning inom hur man får till den bästa rättelsen och hur man kan få bästa naturvårdsnytta.
- Vägledning vad gäller de juridiska bitarna om förelägganden, viten, dokumentation. Vad vi kan kräva i rättelse och vad är skäligen krav på kompensation. Efterfrågar konkreta exempel som hållit i domstol
- Gärna en fördjupad tillsynsutbildning.

6 kap miljöbalken

- Nya 6 kap miljöbalken och hur den ska tillämpas.

Terrängkörning

- Hur man ska göra för att få ett återställande in naturen när förövaren är okänd.
- Vad som räknas som långt från ”farbar väg”.
- Hur man ska få stopp på reklam för bilar och andra fordon som romantiserar körning i terrängen.

Tillsyn inom förvaltningen

- Skillnad på myndighetstillsyn kontra förvaltartillsyn.

Övrigt

- Från när 6 veckor handläggningstid för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken börjar gälla; inkommit till länsstyrelsen eller när ärendet är komplett. Även när samrådet först skickats in till Skogsstyrelsen och överförs till länsstyrelsen; om 6 veckor gäller från att ärendet kommit till Skogsstyrelsen eller från när länsstyrelsen fått ärendet.
- Hur vi ska hantera naturvärldsarven (UNESCO).
- Vägledning till verksamhetsutövare, vad som länsstyrelsen ska förväntas göra.
- Vattenskoter.
- Viktigt med regelbundna träffar.
- Fördjupade studier på vad som behövs inom tillsyn av olika skydd i det oändliga objektet utifrån risk.
- Hur man viktar rennäringen i alla typer av ärenden som berör dem.
- Sammanställning av domar av gröna frågor.
- Stängselgenombrott enligt 26 kap 11 § miljöbalken.

Naturvårdsverket

Vid intervjuerna har även mer riktade önskemål på Naturvårdsverkets framförts, dessa listas nedan.

- De vägledningar som finns behöver uppdateras mer löpande, framför allt för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.
- Generellt kan Naturvårdsverket bli tydligare i vägledningen som ofta upplevs som för vag, jämför med HaV. Även om man inte kan uttala sig i det enskilda fallet så borde Naturvårdsverket kunna uttala sig utifrån rättspraxis och hur de tolkar detta.
- Viktigt att tillsynsvägledningen är på rätt nivå, hur länsstyrelserna ska jobba utifrån sina förutsättningar.

Slutsatser

Vid en samlad bedömning av resultatet av kartläggningen kan konstateras att det inom vissa områden finns stora brister inom grön prövning och tillsyn. Länen har olika resurser (som inte enbart kan förklaras av länens storlek), olika styrning och ambitionsnivå. Trots detta är det tydligt att frågan är aktuell på länen och att man jobbar med frågan utifrån varje enskilt läns förutsättningar.

För att nå längre bedömer vi att det finns ett behov av att jobba strategiskt nationellt och försöka ensa länen så långt det är möjligt utifrån de olika förutsättningar som finns avseende storlek, befolkningstäthet, tillgängliga resurser m.m. För att uppnå en samlad och samordnad tillsyn inom och mellan länsstyrelserna är samverkan och kommunikation väsentlig.

Miljösamverkan Sverige föreslår att följande åtgärder vidtas:

- Miljösamverkan Sverige tar fram mål för tillsynsnivån inom naturvården.
- Fortsatta diskussioner av VÄS-koder och diarieföringsfrågor så att alla gör lika.
- Utvecklad och särskilt riktad tillsynsvägledning med nationellt initierade tillsynskampanjer och med avsatt expertstöd (se Stärkt grön tillsyn).
- En mer riktad och detaljerad uppföljning och utvärdering av länens tillsynsarbete.
- Stöd till länen i deras tillsynsvägledning.

Bilagor

- 1. Frågeformulär**
- 2. Önskemål om ändringar i VÄS**

Bilaga 1. Frågeformulär

Frågeställningar till länen

Lite grundläggande frågor

Hur många kommuner finns i länet?

Kvadratkilometer

Hur många Nationalparker finns i länet?

Hur många Naturreservat finns i länet?

Hur många Kulturresevat finns i länet?

Hur många Natura 2000-områden finns i länet?

- Hur många av dessa omfattas inte även av annat områdesskydd?

Hur många av Ist utpekade biotopskyddsområden finns i länet?

Hur många Naturminnen finns i länet?

Hur många Landskapsbildsskydd finns i länet?

Naturvårdsområden

Djur- och växtskyddsområden

Hur många verksamhetsutövare finns i länet som har tillstånd för preparering enligt 35 § artskyddsförordningen?

Hur många verksamhetsutövare finns i länet som har tillstånd för handel enligt 26 § artskyddsförordningen?

- Varav djuraffärer

- Varav hobby

- Varav ål

Hur många verksamhetsutövare finns i länet som har tillstånd för förevisning enligt 40 § artskyddsförordningen?

Hur många vilthägn finns i länet?

Vilka tillsynsområden är relevanta/viktiga för ert län och vilka tillsynsområden är inte relevanta att jobba med i ert län? (t.ex. p.g.a. att det händer mycket inom det området/finns "bara" i vårt län = ansvarsområde/vi har inte den typen av skydd/obefintlig hotbild/etc.) Motivera ert svar.

Nationalparker

Naturreservat

Kulturresevat

Natura 2000

Växt- och djurskyddsområden

Biotopskyddsområden

Strandskydd

Naturminnen

Landskapsbild
Naturvårdsområden
Artskydd - fridlysning
Artskydd - handel/preparering
Artskydd - förevisning (inkl. djurparker)
Anmälan enligt 12 kap 9 § miljöbalken att ta jordbruksmark ur produktion
Miljöhänsyn i jordbruket
Samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken
Vilthägn
Terrängkörning
Vattenskoter
Stängselgenombrott enligt 26 kap 11 § miljöbalken

Ser ni att det finns några utmaningar/svårigheter avseende grön tillsyn och provning (i det egna länet eller nationellt) som ni vill lyfta fram?

Har ni några framgångar som ni vill dela med er av?

Finns det något särskilt behov av vägledning inom tillsyn?

Finns det något särskilt behov av vägledning inom provning?

Organisationsfrågor för grön tillsyn

Vilka personalresurser (årsarbetskrafter) läggs på provning?
Vilka personalresurser (årsarbetskrafter) läggs på tillsyn?
Personalresurser för både provning och tillsyn
Vad räknar ni som en årsarbetskraft?
Var i organisationen ligger tillsynsansvaret?
Finns det naturbevakare? Hanteras tillsynen av särskild tillsynspersonal och/eller av provningshandläggare?
Hur fungerar samverkan mellan naturbevakare och provningshandläggare?
Om tillsynen är uppdelad på olika funktioner, hur fungerar samverkan?
Om tillsynen och provningen är uppdelad på olika handläggare, hur fungerar kunskapsöverföring och samverkan?
Finns det en chef för all naturvårdstillsyn?
Vilken roll har chefen i tillsynsarbetet?
Vilken vikt läggs vid tillsynsarbetet?
Vilken roll har den högre ledningen?
I vilken grad är tillsynen delegerad i handläggningsordningen?

Frågor om behovsutredning (BU) för tillsyn enligt miljöbalken

Har ni en samlad BU för hela miljöbalken?

Har ni en BU för naturvårdsområdet?

Finns närliggande verksamhetsområden med i BU?

Vem har beslutat BU?

Hur har BU tagits fram?

Hur förankras BU hos medarbetare respektive ledning?

Finns det ett objektsregister för naturvårdsområdet?

Hur hanterar ni det "oändliga tillsynsobjektet" (strandskydd, 12:6 samråd, biotopskydd, artskydd)?

Hur tycker ni att den nya BU-modellen fungerar?

Är modellen relevant?

Hur väl upplever ni att schablonen överensstämmer med verkligheten?

Hur har riskklassningen av skyddade områden gått? Ev. svårigheter?

Frågor om tillsynsplan (TP) för tillsyn enligt miljöbalken

Har ni en samlad TP för hela miljöbalken?

Har ni en TP för naturvårdsområdet?

Finns närliggande verksamhetsområden med i TP?

Har tillgängliga resurser fördelats mellan verksamhetsområdena utifrån BU?

Vem har beslutat TP?

Hur har TP tagits fram?

Hur förankras TP hos medarbetare respektive ledning?

Finns tillsynsmål uppsatta från högre ort?

Hur följs TP upp?

Hur utvärderas TP, och hur förs insikter och lärdomar vidare?

Frågor om tillsynsvägledning till kommunerna i länet

Har ni en samlad tillsynsvägledningsplan (TVLP) för Länsstyrelsens hela vägledning av kommunernas tillsyn enligt miljöbalken?

Har ni en TVLP för naturvårdsområdet?

Hur har TVLP tagits fram (internt samt ev. samverkan med kommunerna)?

Hur har ni bedömt behovet av tillsynsvägledning?

Vilka naturvårdsfrågor vägleder ni inom?

Hur stort är behovet av vägledning inom naturvården?

Har ni gjort någon uppföljning och utvärdering av kommunernas naturvårdstillsyn?

Risk för olika typer av överträdelser i olika typer av reservat

Skogliga reservat

Jordbrukslandskap med brukare

Stora/små reservat

Privatägt/Intrång/statligt ägda

Besöks-/friluftreservat

Vattenmiljöer i reservatet (bryggor e dyl)

Finns det några oklarheter/frågetecken rörande de nya vht-koderna?

Titta på Indextalen och resonera om länets siffror kontra andra län.

Stämmer siffrorna?

Avviker ni från övriga län?

Om så varför?

Bilaga 2. Önskemål om ändringar i VÄS

Tabellen nedan visar de VÄS-koder som vi föreslår ska ändras. Föreslagna tillägg står skrivna i rött

521	Tillstånd och dispenser avseende områdesskydd naturskydd
<i>(Tillsyn – se VÄS-kod 526X)</i>	
5210	Övergripande inom tillstånd och dispenser avseende områdesskydd naturskydd
52100	Övergripande inom tillstånd och dispenser avseende naturskydd
<i>All tid och kostnad ska i första hand redovisas på specifik VÄS-kod. Här ska endast sådant redovisas som inte hör hemma under en specifik VÄS-kod eller som kan betraktas som övergripande inom verksamheten.</i>	
52101	Myndighetssamverkan inom tillstånd och dispenser avseende områdesskydd naturskydd
<i>Exempel:</i>	<i>- Nationella eller regionala samverkansträffar</i>
52102	Extern kommunikation inom tillstånd och dispenser avseende områdesskydd naturskydd
<i>Exempel:</i>	<i>- Övergripande information (som inte hör till ett enskilt ärende) till media, ideell naturvård, webb-info</i>
52104	Styrdokument inom tillstånd och dispenser avseende områdesskydd naturskydd
<i>Exempel:</i>	<i>- Framtagande av mallar och rutiner</i>
5211	Strandskyddsdispenser
5212	Naturreservat
5213	Övriga områdesskydd
<i>Exempel:</i>	<i>- landskapsbildsskydd</i>
5214	Biotopskyddsområden
5215	Nationalparker
5216	Vattenskyddsområden
5217	Natura 2000
<i>Exempel:</i>	<i>- samråd inför ansökan om tillstånd gällande Natura 2000-områden</i>
5218	Naturminnen
522	Tillstånd och dispenser avseende skydd för djur och växtarter
<i>(Tillsyn – se VÄS-kod 527X)</i>	
5220	Övergripande inom tillstånd och dispenser skydd för djur och växtarter
52200	Övergripande inom tillstånd och dispenser skydd för djur och växtarter
<i>All tid och kostnad ska i första hand redovisas på specifik VÄS-kod. Här ska endast sådant redovisas som inte hör hemma under en specifik VÄS-kod eller som kan betraktas som övergripande inom verksamheten.</i>	
52201	Myndighetssamverkan inom tillstånd och dispenser avseende skydd för djur och växtarter
<i>Exempel:</i>	<i>- Nationella eller regionala samverkansträffar</i>
52202	Extern kommunikation inom tillstånd och dispenser avseende skydd för djur och växtarter
<i>Exempel:</i>	<i>- Övergripande information (som inte hör till ett enskilt ärende) till media, ideell naturvård, webb-info</i>
52204	Styrdokument inom tillstånd och dispenser avseende skydd för djur och växtarter
<i>Exempel:</i>	<i>- Framtagande av mallar och rutiner</i>
5221	Fridlysta arter
5222	Preparering, handel och förevisning

5223	Övrigt artskydd
523	Övrig prövning avseende naturskydd
<i>(Tillsyn – se VÄS-kod 528X)</i>	
5230	Övergripande inom övrig prövning avseende naturskydd
52300	Övergripande inom övrig prövning avseende naturskydd
<i>All tid och kostnad ska i första hand redovisas på specifik VÄS-kod. Här ska endast sådant redovisas som inte hör hemma under en specifik VÄS-kod eller som kan betraktas som övergripande inom verksamheten.</i>	
52301	Myndighetssamverkan inom övrig prövning avseende naturskydd
Exempel:	- Nationella eller regionala samverkansträffar
52302	Extern kommunikation inom övrig prövning avseende naturskydd
Exempel:	- Övergripande information (som inte hör till ett enskilt ärende) till media, ideell naturvård, webb-info
52304	Styrdokument inom övrig prövning avseende naturskydd
Exempel:	- Framtagande av mallar och rutiner
5231	Vattenskoter
Exempel:	- föreskrifter - dispenser från föreskrifter
5232	Anmälan att ta jordbruksmark ur produktion Kommentar: Flyttas till VÄS 525x (är tillsyn ungefär motsvarande 12:6-samråd och ska inte ligga på en prövningskod)
5233	Skyltar m.m.
Exempel:	- tillstånd till skyltar utanför vägområde (jfr VÄS-kod 2583)
5234	Terrängkörning
Exempel:	- undantag
5235	Vilthägn
Exempel:	- tillstånd
525	Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
5250	Övergripande inom samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
52500	Övergripande inom samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
<i>All tid och kostnad ska i första hand redovisas på specifik VÄS-kod. Här ska endast sådant redovisas som inte hör hemma under en specifik VÄS-kod eller som kan betraktas som övergripande inom verksamheten.</i>	
52501	Myndighetssamverkan inom samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
Exempel:	- Nationella eller regionala samverkansträffar - Samråd med Naturvårdsverket om ersättning vid förelägganden/förbud
52502	Extern kommunikation inom samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
Exempel:	- Övergripande information (som inte hör till ett enskilt ärende) till media, ideell naturvård, webb-info
52504	Styrdokument inom samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
Exempel:	- Framtagande av mallar och rutiner
5251	Händelsestyrd tillsyn inom samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
Exempel:	- Anmälan för samråd (exempelvis prospektering, master, ledningsdragning, tävlingar, skoterleder, husbehovstäckter)

	<ul style="list-style-type: none"> - information - kontroll av utförandet - förelägganden - åtalsanmälan
5252 Exempel:	Planerad tillsyn inom samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken <ul style="list-style-type: none"> - Kontroll av samråd (exempelvis prospektering, master, ledningsdragnings, tävlingar, skoterleder, husbehovstäckter) - kontroll av utförandet - information - förelägganden - åtalsanmälan
5253	Händelsestyrd tillsyn inom anmälan om att ta jordbruksmark ur produktion enligt 12 kap. 9 § miljöbalken
Exempel:	<ul style="list-style-type: none"> - anmälan att ta jordbruksmark ur produktion - information - kontroll av utförandet - förelägganden - åtalsanmälan
5254	Planerad tillsyn inom anmälan att ta jordbruksmark ur produktion enligt 12 kap. 9 § miljöbalken
Exempel:	<ul style="list-style-type: none"> - information - kontroll av utförandet - förelägganden - åtalsanmälan
526	Tillsyn och kontroll av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd
<i>(Prövning – se VÄS-kod 521X)</i>	
5260	Övergripande inom tillsyn och kontroll av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd
52600	Övergripande inom tillsyn och kontroll av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd
<i>All tid och kostnad ska i första hand redovisas på specifik VÄS-kod. Här ska endast sådant redovisas som inte hör hemma under en specifik VÄS-kod eller som kan betraktas som övergripande inom verksamheten.</i>	
52601	Myndighetssamverkan inom tillsyn och kontroll av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd
Exempel:	<ul style="list-style-type: none"> - Nationella eller regionala samverkansträffar
52602	Extern kommunikation inom tillsyn och kontroll av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd
Exempel:	<ul style="list-style-type: none"> - Övergripande information (som inte hör till ett enskilt ärende) till media, ideell naturvård, webb-info
52604	Styrdokument inom tillsyn och kontroll av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd
Exempel:	<ul style="list-style-type: none"> - Framtagande av mallar och rutiner
5261	Händelsestyrd tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd
Exempel:	<ul style="list-style-type: none"> - kontroll och efterlevnad av villkor - åtalsanmälan

5264	Statlig kontroll av strandskyddsdispenser
52641	Granskning av strandskyddsdispenser
52642	Överprövning av strandsskyddsdispenser
5265	Planerad tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd
<i>Exempel:</i>	- information och rådgivning - kontroll av efterlevnaden av beslut
527	Tillsyn av skydd för djur- och växtarter
<i>(Prövning – se VÄS-kod 522X)</i>	
5270	Övergripande inom tillsyn av skydd för djur- och växtarter
52700	Övergripande inom tillsyn av skydd för djur- och växtarter
<i>All tid och kostnad ska i första hand redovisas på specifik VÄS-kod. Här ska endast sådant redovisas som inte hör hemma under en specifik VÄS-kod eller som kan betraktas som övergripande inom verksamheten.</i>	
52701	Myndighetssamverkan inom tillsyn av skydd för djur- och växtarter-områdesskydd
<i>Exempel:</i>	- <i>Deltagande i nationella eller regionala samverkansgrupper</i> - <i>Samverkan med SKS om artskydd i skogen och deltagande i nationella samverkansgrupper</i> - <i>Samverkan med Polisen och andra myndigheter om artskyddsbrott</i>
52702	Extern kommunikation inom tillsyn av skydd för djur- och växtarter
<i>Exempel:</i>	- <i>Övergripande information (som inte hör till ett enskilt ärende) till media, branscher och ideell naturvård</i> - <i>Webb-info</i> - <i>Dialog med branscher och ideella organisationer</i>
52704	Styrdokument inom tillsyn av skydd för djur- och växtarter
<i>Exempel:</i>	- <i>Framtagande av mallar och rutiner</i>
5271	Händelsestyrd tillsyn av skydd för djur- och växtarter
<i>Exempel:</i>	- <i>förelägganden</i> - <i>åtalsanmälan</i> - <i>kontroll av tillstånd</i>
52711	Händelsestyrd tillsyn av fridlysta arter
52712	Händelsestyrd tillsyn av preparering, handel och förevisning
52713	Händelsestyrd tillsyn av rovdjur
<i>Exempel:</i>	- <i>besiktning</i> - <i>åtalsanmälan</i>
52719	Händelsestyrd tillsyn av skydd för djur och växter, övrigt
5272	Planerad tillsyn av skydd för djur- och växtarter
<i>Exempel:</i>	- <i>avgift för tillsyn</i> - <i>kontroll av tillstånd</i> - <i>granskning av verksamhetsrapporter</i>
52721	Planerad tillsyn av fridlysta arter
52722	Planerad tillsyn av preparering, handel och förevisning
52723	Planerad tillsyn av rovdjur
<i>Exempel:</i>	- <i>information</i> - <i>annonser om skydds jakt</i>
52729	Planerad tillsyn av skydd för djur och växter, övrigt

528	Tillsyn av frågor som hanteras inom övrig prövning avseende naturskydd
	<i>(Prövning – se VÄS-kod 523X)</i>
5280	Övergripande inom tillsyn av frågor som hanteras inom övrig prövning avseende naturskydd
52800	Övergripande inom tillsyn av frågor som hanteras inom övrig prövning avseende naturskydd
	<i>All tid och kostnad ska i första hand redovisas på specifik VÄS-kod. Här ska endast sådant redovisas som inte hör hemma under en specifik VÄS-kod eller som kan betraktas som övergripande inom verksamheten.</i>
52801	Myndighetssamverkan inom tillsyn av frågor som hanteras inom övrig prövning avseende naturskydd
<i>Exempel:</i>	<i>- Nationella eller regionala samverkansträffar</i>
52802	Extern kommunikation inom tillsyn av frågor som hanteras inom övrig prövning avseende naturskydd
<i>Exempel:</i>	<i>- Övergripande information (som inte hör till ett enskilt ärende) till media, ideell naturvård, webb-info</i>
52804	Styrdokument inom tillsyn av frågor som hanteras inom övrig prövning avseende naturskydd
<i>Exempel:</i>	<i>- Framtagande av mallar och rutiner</i>
5281	Händelsestyrd tillsyn av frågor som hanteras inom övrig prövning avseende naturskydd
<i>Exempel:</i>	<i>- avgift - förelägganden - åtalsanmälan</i>
52811	Händelsestyrd tillsyn av vilthägn
52812	Händelsestyrd tillsyn av stängselgenombrott enligt 26 kap. 11 § miljöbalken
52813	Händelsestyrd tillsyn av vattenskoter
52814	Händelsestyrd tillsyn av terrängkörning
52819	Händelsestyrd tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd, övrigt
5282	Planerad tillsyn av frågor som hanteras inom övrig prövning avseende naturskydd
52821	Planerad tillsyn av vilthägn
52822	Planerad tillsyn av stängselgenombrott enligt 26 kap. 11 § miljöbalken
52823	Planerad tillsyn av vattenskoter
52824	Planerad tillsyn av terrängkörning
52829	Planerad tillsyn av frågor som hanteras inom övrig prövning avseende naturskydd, övrigt

**Miljösamverkan
Sverige**

www.miljosamverkansverige.se

Länsstyrelserna